

Pleegzorg toekomstvisie

versie 19 april 2023

Inhoudsopgave

1	Kinderen wonen bij voorkeur thuis	4
2	(Tijdelijk) ergens anders wonen	5
2.1.	Crisis	5
2.2.	Verschillende vormen als thuis wonen (even) niet lukt	5
3	Wat is onze visie op pleegzorg?	6
3.1.	Veilige plek voor het kind	6
3.2.	Samenwerking tussen ouders en pleegouders	7
3.3.	Perspectief onderzoeken	7
3.4.	Pleegzorg is een complexe vorm van hulp	8
4	Blik op de toekomst	8

1 Kinderen¹ wonen bij voorkeur thuis

Kinderen groeien bij voorkeur thuis bij hun eigen ouders op²! Dat is niet alleen de visie van de sector en veel jeugdhulpregio's, maar daar hebben kinderen ook recht op (IVRK). Als er problemen ontstaan in een gezin, brengt een hulpverlener goed in beeld wat er precies aan de hand is met behulp van een verklarende analyse en onderbouwt vervolgens welke hulp daarbij passend is (dat kan hulp zijn bij bijvoorbeeld: armoede, psychische problemen, verslaving, opvoeding, relatieproblemen en/of een (verstandelijke) beperking).

Hierbij maakt de hulpverlener gebruik van de beschikbare richtlijnen voor jeugdhulp³. De jeugdhulp richt zich op het versterken van de opvoeding in het gezin en het bevorderen van de ontwikkeling van het kind, met als streven dat het gezin weer zelfstandig met elkaar verder kan. Er wordt daarbij ook altijd onderzocht welke ondersteuning belangrijke personen om het gezin heen kunnen bieden: denk aan een opa of oma, oom of tante, buurvrouw, etc. Hun betrokkenheid is immers blijvend, ook als de hulp van jeugdzorg (en andere professionals) weer is gestopt. Idealiter zijn er in iedere gemeente ook steungezinnen: gezinnen uit de eigen buurt die andere gezinnen kunnen ondersteunen door af en toe iets leuks te gaan doen met één of meerdere kinderen, als het gezin zelf geen/onvoldoende steunbronnen heeft. Ouders worden daarmee ontlast en kinderen (extra) in hun ontwikkeling gestimuleerd. En soms is er een meer structurele vorm van ontlasting nodig in de vorm van weekenden en/of vakanties logeren, bij voorkeur bij familie of bekenden.

Soms is die mogelijkheid er niet in het netwerk of is er meer begeleiding nodig bij het logeren. Dan is er een (netwerk)pleeggezin in de buurt waar de kinderen met enige regelmaat een weekend, een paar dagen of vakantie naartoe kunnen. We noemen dit ook wel deeltijdpleegzorg. Het is belangrijk dat hulpverleners die in gezinnen thuis komen, weten dat deeltijdpleegzorg bestaat en een kort lijntje hebben met de collega's van pleegzorg. En het is cruciaal dat er voldoende pleeggezinnen in de buurt beschikbaar zijn, zodat er voor ieder gezin dat het nodig heeft, een ander gezin is dat hen kan helpen met weekend en/of vakantieopvang. Al deze hulp en ondersteuning is er op gericht om de krachten in het gezin te versterken en de draagkracht en draaglast beter in balans te brengen.

¹ Waar 'kind' staat, wordt kinderen en jongeren bedoeld. Voor de leesbaarheid hanteren we de termen 'kind' en 'kinderen'.

² In deze notitie gebruiken we voor de leesbaarheid de woorden 'thuis' en 'ouders' voor de biologische ouders. De ervaring leert dat als pleegkinderen in een pleeggezin wonen, zij dat óók als thuis kunnen gaan zien en pleegouders soms ook papa of mama noemen. We noemen dat het leven met twee families: twee plekken om thuis te zijn en twee (paar) mensen van wie je houdt en die voor je zorgen.

³ www.richtlijnenjeugdhulp.nl

2 (Tijdelijk) ergens anders wonen

In veel situaties kunnen de kinderen met de hulp en ondersteuning gewoon thuis blijven. Soms helaas niet en gaat een kind toch (tijdelijk) ergens anders wonen. Ouders kunnen zelf dit besluit nemen of hiertoe gedwongen worden door de kinderrechter. Een uithuisplaatsing kan in een crisissituatie plaatsvinden. Daarover gaat paragraaf 2.1. In andere situaties is op voorhand al bekend dat een kind (tijdelijk) ergens anders gaat wonen en is er meer tijd om te onderzoeken wat voor het kind de beste plek is. In paragraaf 2.2. beschrijven we de verschillende vormen van hulp als een kind (tijdelijk) niet thuis kan wonen.

2.1. Crisis

Soms ontstaat er een crisissituatie in een gezin en wordt een kind plotseling uit huis geplaatst (denk aan een alleenstaande ouder die wordt opgepakt door de politie, een jong kind dat alleen op straat wordt gevonden of een ouder die door de andere ouder ernstig wordt mishandeld). Als een kind niet terecht kan bij familie of vrienden, wordt het opgevangen in een crisispleeggezin of een crisisgroep. Het is belangrijk dat een gespecialiseerde crisishulpverlener snel en intensief aan de slag gaat om te onderzoeken of het kind (al dan niet met ondersteuning) weer terug naar huis of naar familie of bekenden kan en wat daarvoor nodig is. Deze crisishulpverlener werkt nauw samen met de eventuele hulpverleners die voor de uithuisplaatsing betrokken waren bij het gezin. Hij of zij werkt ook samen met de collega's van pleegzorg die weten welke pleeggezinnen beschikbaar zijn en eventueel kindgericht een pleeggezin kunnen zoeken als terugkeer op korte termijn geen optie is.

2.2. Verschillende vormen als thuis wonen (even) niet lukt

Als een kind (tijdelijk) niet thuis kan wonen, zijn er verschillende vormen van opvang mogelijk, waarbij de voorkeur is om het kind zo dichtbij, zo kort als mogelijk en zolang als nodig en 'zo gewoon mogelijk' op te vangen.

1. Netwerkpleeggezin. Allereerst worden de mogelijkheden in de directe omgeving onderzocht: zijn er familieleden of bekenden waar het kind (tijdelijk) kan wonen? We noemen dit ook wel een netwerkpleeggezin. Het is voor een kind en ouders vaak fijn als het kind bij een bekende en in een vertrouwde omgeving woont.
2. Bestandspleeggezin. Als er geen mogelijkheden in het eigen netwerk van het kind zijn, zoeken we een passend bestandspleeggezin in de eigen buurt van het kind, tenzij dit om veiligheidsredenen niet wenselijk is. Een bestandspleeggezin is zorgvuldig gescreend en voorbereid door de pleegzorgaanbieder. Idealiter zijn er voldoende bestandspleeggezinnen om een kind dicht bij huis op te vangen, zodat het gewoon naar zijn/haar eigen school en hobby's kan blijven gaan en dicht bij de mensen woont die belangrijk voor hem/haar zijn. Ook zetten we alles op alles om broertjes en zusjes in hetzelfde pleeggezin op te vangen. Als er geen bestandspleeggezin beschikbaar is, gaan we voor het kind zoeken in zijn/haar omgeving (kindgericht werven).

3. Gezinshuis. Sommige kinderen hebben zoveel meegemaakt en vragen dusdanig veel van hun opvoeders dat zij 24/7 professionele begeleiding en beschikbaarheid nodig hebben. We vangen hen het liefst op in een gezinshuis bij een vaste gezinshuisouder. Een gezinshuis is professioneel, maar benadert verder zoveel mogelijk een 'gewoon gezin'.
4. Kleinschalige groepen. Bij voorkeur worden er zo min mogelijk kinderen op een groep begeleid en/of behandeld vanwege de wisselende opvoeders. Voor sommige kinderen is dit wel het meest passend. In dat geval kiezen we bij voorkeur voor een kleinschalige groep, dichtbij in de wijk, met een klein aantal kinderen en een klein aantal pedagogisch medewerkers.

Een steungezin of een deeltijd pleeggezin kan ook naast een voltijd plaatsing ingezet worden om de pleegouder/gezinshuisouder/opvoeder te ontlasten. In het zoeken naar manieren om kinderen zo 'gewoon mogelijk' op te vangen én tegelijkertijd de betreffende opvoeders goed te steunen (voor duurzame plekken) zien we ook tussenvarianten ontstaan, zoals betaalde pleegzorg, specialistische pleegzorg, een combinatie van pleegzorg en een groep, gezinshuizen met twee paar gezinshuisouders en specialistische gezinshuizen met slechts één of twee kinderen.

3 Wat is onze visie op pleegzorg?

In dit hoofdstuk zoomen we in op de pleegzorg en beschrijven we onze visie op de best mogelijke zorg in een pleeggezin (netwerk en bestand). Waarbij het uitgangspunt is dat wordt onderzocht of een kind terug naar huis kan en wat daarvoor nodig is.

3.1. Veilige plek voor het kind

Het is belangrijk dat een kind in een pleeggezin warmte, rust en veiligheid ervaart en dat zijn/haar stem wordt gehoord. Het streven is dat een kind zich zo goed mogelijk kan ontwikkelen in het pleeggezin. Een goede matching tussen de behoeften van het pleegkind en de mogelijkheden van het pleeggezin is daarom een belangrijk onderdeel van het proces. Het is belangrijk dat een kind waar mogelijk contact kan blijven houden met zijn/haar familie en andere belangrijke personen in zijn/haar leven. Het kind krijgt op verschillende leeftijden uitleg over waarom het (nu) niet thuis woont en hoe het nu verder gaat. Bij voorkeur wordt dat uitgelegd door de ouders. Als dat niet mogelijk is, dan neemt een jeugdbeschermer of pleegzorgbegeleider dit op zich, zodat de pleegouders in een steunende rol kunnen blijven. Pleegouders voeden het kind op met aandacht voor wat het kind nodig heeft gezien alles wat hij of zij heeft meegemaakt. Pleegouders krijgen uitleg over wat traumatische ervaringen doen met een kind en leren hoe ze daar zo goed mogelijk mee om kunnen gaan in de opvoeding door middel van traumasensitief opvoeden. Omdat pleegkinderen vaak veel hebben meegemaakt, is het belangrijk om de ontwikkeling van het kind goed te volgen en eventuele begeleiding of therapie in te zetten als zich problemen voordoen in die ontwikkeling, bijvoorbeeld op het gebied van trauma of hechting. Idealiter is de juiste hulp snel en dichtbij het pleeggezin beschikbaar. Ook is het belangrijk om het kind een paar keer per jaar één op één te spreken, zodat de veiligheid in het pleeggezin met hen besproken kan worden. Rust en voorspelbaarheid zijn belangrijk voor een kind, zeker als het al veel heeft meegemaakt. Ongewenste overplaatsingen worden daarom zo

veel als mogelijk voorkomen. Door veel overplaatsingen kan een kind zijn vertrouwen in volwassenen verliezen en dit vormt een risico voor zijn/haar ontwikkeling. Als een kind opgroeit in een pleeggezin is het ook belangrijk hem of haar voor te bereiden op volwassenheid. Daarbij is aandacht nodig voor verschillende domeinen: een steunend netwerk, wonen, school & werk, inkomen en welzijn. Voor het succes van een plaatsing is het verder belangrijk dat pleegouders zich voldoende toegerust voelen voor hun taak. We beogen dat pleegouders het vertrouwen voelen dat zij het kunnen en dat zij zich gesteund voelen. Het welzijn en de behoeften van pleegouders (en hun eigen kinderen) zijn cruciaal; zij stellen immers hun huis, hart en gezin open om kinderen een veilig en warm thuis te bieden. Een belangrijke rol van pleegzorg is dan ook de begeleiding en deskundigheidsbevordering van pleegouders.

3.2. Samenwerking tussen ouders en pleegouders

Het is voor een kind en ouders heel ingrijpend als het kind (tijdelijk) in een pleeggezin gaat wonen. De begeleiding vanuit pleegzorg is er vanaf de start van de plaatsing op gericht om voor het kind een ongedeelde wereld te creëren waarin ouders en pleegouders waar mogelijk met elkaar samenwerken en het kind niet het gevoel heeft tussen hen te hoeven kiezen. Ouders zorgen niet meer 24/7 voor hun kind, maar zijn nog steeds de ouder. We zoeken daarbij naar de mogelijkheden voor gedeeld opvoederschap. Wat kunnen ouders nog wel blijven doen in het leven van hun kind? We verwachten dan ook van pleegouders en pleegzorgbegeleiders dat zij alles op alles zetten om met ouders en andere belangrijke personen samen te werken. Het is daarbij onmisbaar om ouders niet te veroordelen met betrekking tot hun problematiek en de gevolgen die daaruit voort vloei(d)en en om oog te hebben voor de pijn die zij doormaken door de uithuisplaatsing. De begeleiding van ouders moet aansluiten bij datgene wat zij nodig hebben gezien alles wat zij al hebben meegemaakt. Voor een kind is het helpend als de ouder de plaatsing van zijn/haar kind in het pleeggezin kan verdragen. Gezien de grote pijn die vaak komt kijken bij een uithuisplaatsing, kan de samenwerking tussen ouders en pleegouders complex zijn. Het vraagt veel deskundigheid van de betrokken professionals om toe te werken naar een constructieve samenwerking. Dit speelt in het bijzonder ook bij kinderen die bij familie of bekenden wonen. Er kan dan in het verleden al veel gebeurd zijn in de relatie tussen ouders en pleegouders. Die pijn uit het verleden kan het extra moeilijk maken om als ouders en pleegouders met elkaar te gaan samenwerken voor het kind.

3.3. Perspectief onderzoeken

Een belangrijke vraag voor kind, ouders en het pleeggezin is of en wanneer het kind weer thuis kan gaan wonen. Als een kind in een pleeggezin gaat wonen, starten we daarom met een perspectiefonderzoek. In dit onderzoek wordt onderzocht of een kind weer terug naar huis kan keren en wat daarvoor nodig is. Bij aanvang van de plaatsing worden heldere afspraken gemaakt over wanneer het besluit zal worden genomen. Het is cruciaal dat ouders tijdig passende hulp krijgen om te werken aan de noodzakelijke veranderingen. Denk hierbij aan psychische hulp bij individuele ouderproblematiek (verslaving, trauma), hulp bij huisvesting, of hulp bij financiële problemen. De belangrijkste vraag daarbij is of het thuis 'goed/veilig genoeg' is of binnen een voor het kind aanvaardbare termijn

'goed/veilig genoeg' kan worden. Een vergelijking tussen ouders en pleegouders over welke plek beter is, mag daarbij niet aan de orde zijn. Als het kan, gaat een kind weer terug naar huis. Op het moment dat een kind terug naar huis keert, is intensieve begeleiding aan ouders nodig om de opvoeding weer op zich te gaan nemen. Ook pleegouders worden begeleid in het nemen van afscheid van het kind voor wie zij hebben gezorgd. Op het moment dat een kind niet terug naar huis keert, kan dat heel pijnlijk zijn voor ouders en is begeleiding noodzakelijk om met die pijn om te gaan en om te zoeken naar manieren om nog steeds ouder te zijn. Op het moment dat ouders daarin niet goed begeleid worden, blijven zij soms (heel begrijpelijk) strijden voor hun kind. Dit kan een grote druk leggen op het kind én op de samenwerking tussen ouders en pleegouders. Het is daarmee een risicofactor voor de ontwikkeling van het kind in het pleeggezin.

3.4. Pleegzorg is een complexe vorm van hulp

Al met al is pleegzorg een complexe vorm van hulpverlening waarbij steeds het maximaal haalbare wordt gezocht tussen (1) de mogelijkheden van ouders en een eventuele terugkeer van hun kind naar huis, (2) het goed begeleiden van het pleeggezin in het zorgen voor hun pleegkind dat veel heeft meegemaakt en (3) de samenwerking tussen ouders en pleegouders. De complexiteit zit hem met name in de emoties die gepaard gaan met een uithuisplaatsing (en eventuele terugkeer) bij alle betrokkenen en de invloed die dat heeft op de onderlinge samenwerking. De complexiteit van deze hulpvorm wordt ook vergroot doordat het antwoord op de vraag wat het beste is voor het kind anders ingevuld kan worden door de betrokkenen. Maar ook in de diepe sporen die de situatie thuis en de uithuisplaatsing hebben achtergelaten in het kinderleven en de grote invloed die dat kan hebben op de ontwikkeling van het kind. Met name als dit zich uit in externaliserende problematiek bij het pleegkind, vergroot dit het risico op een voortijdige beëindiging van de plaatsing (breakdown). Het pleeggezin zet vaak alles op alles om het kind te helpen en vraagt daarmee ook veel van zichzelf. Het is belangrijk pleeggezinnen daar zo goed mogelijk bij te ondersteunen en faciliteren. We streven er in de pleegzorg naar om kinderen 'zo gewoon mogelijk' op te laten groeien en juist dat kan in pleegzorg complex zijn.

4 Blik op de toekomst

De grote vraag is wat we als sector te doen hebben om pleegzorg in de toekomst optimaal vorm te kunnen geven, zoals hierboven beschreven is.

1. Als een kind (tijdelijk) uit huis wordt geplaatst, zetten we alles op alles om een terugkeer naar huis mogelijk te maken. Het moet voor ouders heel duidelijk zijn welke veranderingen nodig zijn om een terugkeer mogelijk te maken. Ouders moeten snel passende hulp krijgen om te werken aan die veranderingen. We verwachten van pleegouders dat ze meewerken aan het intensieve contact tussen kind en ouders dat nodig is om een terugkeer naar huis mogelijk te maken. In de hele pleegzorg moet het vanzelfsprekend worden dat alles op alles wordt gezet om een kind terug naar huis te laten gaan.

2. Voortzetten van de cultuuromslag m.b.t. gedeeld opvoederschap. De pleegzorgbegeleider richt zich op het kind, de ouders, de pleegouders en hun onderlinge samenwerking. Immers, ook al woont het kind niet meer thuis, het is nog steeds het kind van zijn/haar ouders. Van vroeger uit was de pleegzorgbegeleider gericht op de begeleiding van het pleeggezin. Voortschrijdend inzicht leert ons dat het voor de ontwikkeling van het kind, cruciaal is dat er een goede samenwerking is tussen ouders en pleegouders. En dat de pleegzorgbegeleider dus ook een rol heeft in de begeleiding daarvan. We zoeken pleegouders die ook echt bereid en in staat zijn om met ouders en het netwerk samen te werken, zowel aan een terugkeer naar huis, als aan een vorm van gedeeld opvoederschap. Het vraagt ook iets van pleegzorgbegeleiders, zij moeten daar voor worden toegerust. Op veel plekken in het land worden er al mooie stappen gezet om deze visie in praktijk te brengen. Het streven is dat het landelijk vanzelfsprekend wordt om in pleegzorg nauw met ouders samen te werken.
3. Beschikbaarheid van pleeggezinnen. De beschikbaarheid van voldoende pleeggezinnen is cruciaal om ieder kind dichtbij een passende plek te kunnen bieden. Er is met name een groot tekort aan pleeggezinnen voor: pubers, broertjes en zusjes en kinderen met complex gedrag. Om meer pleeggezinnen te vinden, zijn er een aantal kansrijke acties: (1) Voor ieder kind dat voor pleegzorg wordt aangemeld, eerst een grondig netwerkonderzoek: is er iemand die voor het kind kan zorgen? De bestandspleegouders behouden we zo voor kinderen waarvoor geen woonplek in het netwerk wordt gevonden. (2) Voortzetten van de landelijke campagne én in iedere regio vertalen naar een regionale campagne: online en offline zichtbaarheid van de campagne in de regio met regionale ambassadeurs. (3) Het zou voor een kind geen verschil moeten zijn bij welke zorgaanbieder hij/zij wordt aangemeld. Als er een pleeggezin in zijn/haar buurt beschikbaar is, moet hij/zij daarvan kunnen profiteren. Dit vraagt een nauwe samenwerking van de zorgaanbieders m.b.t. de aanmeldingen die zij binnen krijgen. (4) Investeren in het behoud van pleegouders door goede begeleiding (met specifieke aandacht voor de invloed op de eigen kinderen van pleegouders, de samenwerking met jeugdbescherming en nazorg na een plaatsing) en (5) snelle passende hulp wanneer dat nodig is en mogelijkheden voor respijtzorg. Voor het vergroten van hun kennis en vaardigheden moeten pleegouders gebruik kunnen maken van de kennis die landelijk beschikbaar is én de trainingen van alle pleegzorgaanbieders (beiden te vinden op www.pleegzorg.nl).
4. Betere lokale samenwerking om pleegzorg laagdrempelig en dichtbij te kunnen inzetten. Pleegzorg is er niet alleen bij de uithuisplaatsing van een kind, maar juist ook voor deeltijd opvang (weekend, deel van de week, vakantie) om ouders te ontlasten en het kind extra te stimuleren in zijn/haar ontwikkeling. Het is cruciaal dat er een nauwe samenwerking is tussen de wijkteams en pleegzorg, zodat de wijkteammedewerkers de mogelijkheden van deeltijdpleegzorg kennen en daar samen met pleegzorg in optrekken.
5. Goede start. Als een kind tijdelijk ergens anders gaat wonen, is dat voor veel van de betrokkenen een spannende tijd. Gaat het kind weer terug naar huis of niet? Hoe zal

het met het kind gaan in het andere gezin? Hoe gaat het onderlinge contact verlopen? Het is ontzettend belangrijk dat er bij aanvang van de plaatsing (en liefst daar voor al!) wordt geïnvesteerd in een goede start met alle betrokkenen. Dit betekent: tijd nemen om elkaar te leren kennen en om goed en met respect naar elkaars verhaal te luisteren. Maar ook helder af te spreken wat wiens rol precies is, waar je met elkaar aan gaat werken, wanneer precies een besluit over het perspectief genomen gaat worden (opvoedbesluit), wat de randvoorwaarden zijn voor thuisplaatsing en hoe ouders hun rol als ouder kunnen blijven invullen. Op deze manier investeren in de relaties helpt om alles wat je daarna nog met elkaar te doen hebt, zo goed mogelijk door te komen. Het moet vanzelfsprekend worden om bij iedere plaatsing te investeren in een goede start. Daarbij is niet alleen de samenwerking tussen ouders en pleegouders, maar zeker ook de samenwerking tussen de pleegzorgbegeleider en de jeugdbescherming cruciaal voor een goed verloop van de plaatsing.

6. Snelle beschikbaarheid van passende hulp aan kinderen, ouders en pleegouders. Het wonen in een ander gezin (en de pleegzorgbegeleiding die men daarbij krijgt) gaat bijna altijd gepaard met de noodzaak tot aanvullende hulp: hulp voor ouders om te werken aan de veranderingen die nodig zijn voor de terugkeer van hun kind naar huis, hulp voor ouders om de uithuisplaatsing te leren verdragen, hulp aan het kind voor het verwerken van zijn/haar trauma's, hulp aan het pleeggezin voor het omgaan met het complexe gedrag dat voortkomt uit die trauma's. In de praktijk is het nog té vaak het geval dat de hulp die nodig is, niet of niet snel beschikbaar is. Dit kan bijvoorbeeld te maken hebben met het ontbreken van bepaald hulpaanbod, lange wachlijsten, budgetplafonds of eisen van de financier waar de benodigde hulp niet aan voldoet. Als we écht werk willen maken van de best mogelijke pleegzorg, moeten alle partners in een regio (wijkteams, pleegzorg, specialistisch ambulante teams, jeugd-ggz, jeugdbescherming, gemeenten) de knelpunten m.b.t. het aanvullende hulpaanbod in kaart brengen en proberen op te lossen.
7. Hoe verhoudt de pleegzorg zich tot het veranderende zorglandschap als gevolg van de transformatie? Er wordt gestreefd naar meer hulp in de thuissituatie en minder uithuisplaatsingen. Als een kind dan toch uit huis gaat, is de problematiek vaak groter. Daarnaast is er sprake van een afbouw van residentiële bedden, waardoor er voor kinderen met een complexe zorgvraag weinig alternatieven zijn en er vaker een beroep wordt gedaan op pleegzorg. Dit vraagt veel van pleeggezinnen, zeker in het licht van het tekort dat er toch al is. Pleeggezinnen zijn 'gewone' gezinnen die hun huis en hart openstellen om het kind van een ander 'zo gewoon mogelijk' op te vangen. Dit kan flink schuren met het grote beroep dat er op hen wordt gedaan als een kind complexe problematiek heeft. De verwachting is dat er in de toekomst meer specialistische pleegzorg nodig is, waar pleegzorg wordt gecombineerd met extra hulp en respijtzorg voor het pleeggezin.
8. Duurzame plekken. Voor kinderen die wonen in een pleeggezin is het cruciaal dat zij op een stabiele plek wonen waar zij zich thuis voelen en zich zo goed mogelijk kunnen ontwikkelen. Een deel van de kinderen maakt één of meerdere

overplaatsingen mee: zij moeten opnieuw verhuizen omdat het niet goed gaat in het pleeggezin. Dit kan de ontwikkeling van een kind en zijn of haar vertrouwen in volwassenen negatief beïnvloeden. Als sector zetten we dan ook alles op alles om overplaatsingen te voorkomen. En tegelijkertijd hebben we daarover nog veel te leren. We weten best goed wat de belangrijkste voorspellende factoren voor breakdown zijn. Maar hoe kun je die zowel preventief als bij zorgen zo goed mogelijk beïnvloeden? En hoe kunnen pleegouders een rol blijven houden in het leven van het kind als het toch verhuist? Belangrijk hierbij is gebruik te maken van wetenschappelijke kennis die er al is over deze onderwerpen en om in te zetten op deelname aan wetenschappelijk onderzoek om hiaten in deze kennis aan te pakken (<https://www.nji.nl/pleegzorg/onderzoek>).

9. Pleegzorg als lerende sector: veel meer dan nu het geval is, moeten we een lerende sector worden met elkaar. Het is nog niet vanzelfsprekend dat kennis die door de ene aanbieder is ontwikkeld ook zijn weg vindt naar de andere aanbieder (denk bijvoorbeeld aan een methodiek voor crisispleegzorg, een interventie voor ouderbegeleiding of een training voor pleegouder buddy's). Het zou geen verschil moeten maken bij welke pleegzorgaanbieder het kind in zorg komt. Ieder kind moet kunnen rekenen op de best mogelijke zorg. Een voorwaarde daarvoor is dat alle beschikbare kennis actief met elkaar wordt gedeeld. Daarbij zou ook de afspraak moeten worden gemaakt dat iedere plaatsing die ongewenst en voortijdig wordt beëindigd, grondig wordt geëvalueerd met de betrokkenen, zodat er geleerd wordt wat wel/niet te doen bij een volgende plaatsing. En dat de resultaten op organisatie- en landelijk niveau worden verzameld en besproken om van te leren. In de praktijk ziet dat er als volgt uit: "voor de schermen" werken we in de wijk, dichtbij kinderen en ouders. "Achter de schermen" werken we landelijk samen om de best mogelijke pleegzorg te kunnen bieden, door kennis en ervaringen met elkaar te delen. Iedere pleegzorgaanbieder draagt bij aan de ontwikkeling van expertise als geheel.
10. Landelijke garantie voor een reëel tarief door gemeenten en afspraken om de administratieve lasten te beperken. Er zijn landelijk grote verschillen in de pleegzorgtarieven die aanbieders ontvangen. Om kinderen, ouders en pleegouders goed te kunnen begeleiden is een reëel tarief noodzakelijk. Momenteel zijn er regio's met lage tarieven waar één pleegzorgbegeleider meer dan 20 kinderen (en zijn ouders en pleegouders) begeleidt. Dat brengt een grote werkdruk met zich mee én beperkingen in wat hij/zij voor het kind en zijn/haar ouders en pleegouders kan doen. Een dergelijke caseload is absoluut niet passend bij de complexiteit van pleegzorg (met alle emoties, de invloed op de relaties en de trauma's van de betrokken kinderen). Ter vergelijking: een intensief ambulantly hulpverlener die naar gezinnen thuis gaat, heeft meestal minder dan 10 gezinnen die hij/zij begeleidt. Als we voldoende professionals voor de sector willen behouden én goede zorg willen leveren, is een reëel tarief een randvoorwaarde.

Colofon

Versie 1

Vastgesteld in het platform Pleegzorg van Jeugdzorg Nederland op 19 april 2023

Samenstelling: inhoudelijke werkgroep Pleegzorg.nl:

- Nicolien van den Berg, bestuurder De Rading
- Esther Reinhard, bestuurder Enver
- Lesia Kop, bestuurder Vigere
- Gerda Huijbregts, bestuurder Combinatie Jeugdzorg
- Ruud Bouman, gebiedsmanager Timon
- Ylva van den Hengel, adviseur Jeugdzorg Nederland
- Channa Al, adviseur voor Jeugdzorg Nederland
- Mariska de Baat, programmamanager pleegzorg en gezinsvormen Enver